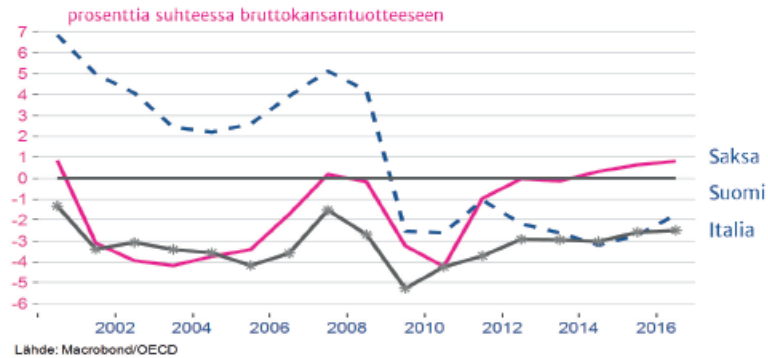

Talougurutehtäviä 2014-2018, mallivastaukset

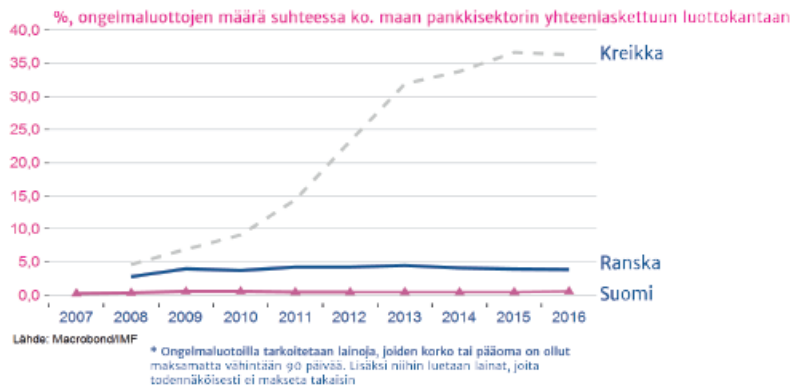
Tehtävä 1.

1. Yhdistä oikein maa ja kuvion viiva (max 3 p)

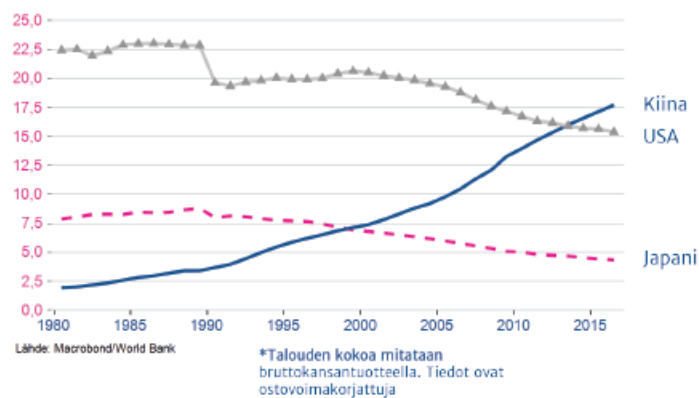
Julkisen talouden ali- tai ylijäämä

Ongelmaluotot* pankkien taseessa suhteessa lainakantaan

Talouden koko* suhteessa maailman yhteenlaskettuun bruttokansantuotteeseen

Tehtävä 2.

1. Väittämät (max 3 pistettä / 0,5 pistettä per väittämä)

Tiedätkö, mikä oli alla mainittujen korkojen ja verojen taso Suomessa vuonna 2016? Tehtäväsi on löytää taulukosta oikeat yhdistelmät.

Yhdistä viivalla taulukon vasemmalla ja oikealla puolella olevat yhteenkuuluvat asiat toisiinsa.

12 kuukauden euribor (30.12.2016)	-0,082
Uusien nostettujen asuntoluottojen keskiporko (marraskuu 2016)	1,16
Yleinen viivästyskorko (tammi-kesäkuu 2017)	7,0
EKP:n ohjaukorko (joulukuu 2016)	0,0
Työttömyysaste keskimäärin (tammi-marraskuu 2016)	8,9
Yleinen arvonlisäverokanta (1.1.2013 alkaen)	24

Tehtävä 3.

Talousgurulandia on itsenäinen eurovaltio. Taulukkoon on poimittu lukuja, jotka kuvaavat kehitystä taloudessa vuosina 2014–2015. Vastaa, ovatko esitetyt väittämät oikein vai väärin. Väitteet koskevat muutosta vuodesta 2014 vuoteen 2015.

Taulukko	2014	2015
euron arvo dollareissa	1,3	1,5
OMX Talousgurulandia	5000	5500
kerrostalokaksion keskihinta / m ² , euroa	2500	2600
vuoden määräaikaistalletuksen keskiporko, %	1,8	1,9
inflaatio, %	2,0	2,0
keskipalkka / kk, euroa	2000	2100

Väittämät:

Euro devalvoitui suhteessa dollariin.

Amerikkalaiset hyödykkeet tulivat halvemmiksi Talousgurulandian kuluttajille.

Asuntosijoituksen nimellistuotto ylitti osakesijoituksen nimellistuoton.

Pankkitilien reaalityttö oli negatiivinen.

Osakkeiden keskimääräinen tuotto oli 5 %.

Palkan reaalin ostovoima parantui.

Vastaukset: V, O, V, O, V, O

Tehtävä 4.

1. VEROTUSKYSYMYS

Yhdistä oikein (yhteensä max 3 pistettä/0,5 pistettä per kohta)

a) Kirkollisvero	1–2%
b) Yleinen ALV	24%
c) Keskimääräinen ennakonpidätysprosentti
60 000 euron vuosituloilla vuonna 2014	31,5%
d) Helsingin kunnallisvero	18,5%
e) Terveystuon ALV	0%
f) Kirjojen ALV	10%

Yllä olevat prosenttiluvut ovat oikeissa kohdissa, kilpailussa järjestys on vastaajille sekoitettu. Saadakseen täydet pisteet kilpailijan on osattava yhdistää prosentit oikeisiin verokohtiin.

Mallivastaukset prosenttien taustalla:

- Suomessa kirkollisveroa maksavat evankelisluterilaisen ja ortodoksisen kirkon jäsenet. Kirkollisveron määrä lasketaan seurakunnan tuloveroprosentin (kirkollisveroprosentin) perusteella. Prosentti vaihtelee seurakunnittain ja se on kunnasta riippuen 1–2 prosenttia.
- Useimpia tavaroita ja palveluita koskeva arvonlisäverokanta Suomessa on 24%.
- Veroprosenttilaskurilla 60 000 euron ennakkopidätysprosentti keskimääräisessä kunnassa, jossa kunnallisvero on 19,75%. Henkilö kuuluu tehtävässä kirkkoon, koska enemmistö yhä kuuluu.
- Helsingin kunnallisvero on 18,5%.
- Terveystuon- ja sairaanhoitopalvelun myynnistä ei suoriteta arvonlisäveroa. Vero on siis 0%.
- Kirjojen arvonlisävero on Suomessa 10%.

Tehtävä 5.

- Talousgurulandia on itsenäinen valtio. Taulukkoon on poimittu lukuja, jotka kuvaavat valtion kehitystä vuosina 2013–2014. Vastaa, ovatko esitetyt väittämät oikein vain väärin. Väitteet koskevat muutosta vuodesta 2013 vuoteen 2014.

Vastauksesta saa maksimissaan 3 pistettä. (0,5 p/kohta)

Taulukko	2013	2014
Bruttokansantuote, mrd euroa	180	200
Valtion velka, mrd. euroa	90	95
Työttömien työnhakijoiden määrä, 1 000 henk.	260	265
Työvoiman määrä, milj.henk.	2,6	2,7
Inflaatio, %	2,3	2,1
Palkansaajien nimellisansion nousu %	2,1	1,8

Väittämät

- 1) BKT kasvoi.
- 2) Valtion velkasuhde parani.
- 3) Työttömien määrä lisääntyi.
- 4) Työttömyysaste nousi.
- 5) Yleinen hintataso nousi.
- 6) Työssäkäyvien reaaliensiot nousivat.

KÄSITTEET (1p/käsite):

Kansaneläke – Kansaneläke on perusturva, joka yhdessä takuueläkkeen kanssa muodostaa eläkkeen minimitason. Kansaneläkettä maksetaan henkilöille, joiden työeläke on pieni tai olematon.

Harmaa talous – Yritystoimintaa, josta ei makseta veroja tai lakisääteisiä viranomaismaksuja. Myös laiton toiminta, kuten esimerkiksi huumekauppa, voidaan laskea harmaaseen talouteen. Harmaan talouden osuus Suomen bruttokansantuotteesta on arviolta 5-10%.

Pikavippi (pienlaina) – Pienlaina on yleensä lyhytaikainen vakuudeton kulutusluotto, jonka euromäärä on pieni mutta kulut ja korot ovat suuret suhteessa lainapääomaan. Pienlainayhtiö ei tyypillisesti ole luottolaitos, vaan toimii perinteisen pankkisektorin ja viranomaisvalvonnan ulkopuolella.

Joukkorahoitus - Joukkorahoitus on tapa kerätä rahoitusta henkilöiden ja organisaatioiden hankkeille sekä yritysten toimintaan. Rahoitus kerätään yleensä laajalta joukolta pieninä summoina halutun rahoitusmäärän saavuttamiseksi, ja usein internetissä toimivien palvelualustojen kautta.

Henkivakuutus - Henkivakuutukset voidaan jakaa kuolemanvaravakuutuksiin (riskihenkivakuutus) ja säästöhenkivakuutuksiin. Riskihenkivakuutuksella on tarkoitus varautua kuolemasta lähipiirille aiheutuviin kustannuksiin. Säästöhenkivakuutuksella voidaan varautua omaan vanhuuteen ja ansiotulojen loppumiseen, eli sen tarkoitus on täydentää lakisääteistä eläkettä. (puoli pistettä riskihenkivakuutuksesta, puoli pistettä säästöhenkivakuutuksesta)

Lähdevero - Vero, jota peritään korkotuloista, kuten pankkitalletusten ja joukkovelkakirjalainojen tuotoista. Lähdeveron taso on 30%. Lähdeverotus koskee vain luonnollisten henkilöiden ja kuolinpesien saamia korkotuloja.

Lainakatto

Lainakatto kertoo, miten paljon pankki voi myöntää asiakkaalle lainaa asunnonhankintaa varten. Katto määritellään prosenttiosuutena lainan vakuudesta/hankittavan asunnon arvosta.

Inflaatio

Yleisen hintatason nousu, mitattuna esimerkiksi kuluttajahintaindeksillä.

Keskuspankki

Rahapolitiikkaa harjoittava viranomais, joka mm. säätelee taloudessa liikkuvan rahan määrää, markkinoilla vallitsevia korkoja tai valuuttakursseja.

Eri maiden keskuspankkien asema ja tehtävät poikkeavat huomattavasti toisistaan.

Kultakanta

Kultakanta on rahajärjestelmä, joka perustuu kullan käyttöön rahan arvon perustana.

Korkorahasto

Korkorahasto on rahasto, joka sijoittaa varansa korkoa tuottaviin arvopapereihin. Näitä ovat esimerkiksi valtioiden liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjalainat.

Valmistevero

Valmistevero on välillinen vero, joka kohdistuu tuotteiden kulutukseen tai käyttöön. Esimerkiksi liikenteessä käytetyistä polttonesteistä, tupakasta ja alkoholista peritään valmisteveroa.

Luottoluokitus

Mallivastaus: Arvio velallisen eli valtion, kunnan tai yrityksen kyvystä selviytyä taloudellisista velvoitteistaan (ei yksityishenkilöt). Virallinen luottoluokittaja arvioi siis todennäköisyyttä, joka velallisella on joutua maksukyvyttömyystilaan.

Saadakseen täydet 1 pistettä vastaukseksi riittää ”arvio velallisen, ei yksityishenkilön, kyvystä selviytyä taloudellisista velvoitteistaan”.

Stagnaatio

Mallivastaus: Taloudellinen pysähtyneisyys, joka on pitkäaikainen jakso, jolloin taloudellinen kasvu on merkittävästi hidastunut tai pysähtynyt.

Saadakseen täydet 1 pistettä vastaukseksi riittää ”pitkään jatkunut taloudellinen pysähtyneisyys/kasvun hitaus”.

BKT

Mallivastaus: BKT eli bruttokansantuote on kotimaisen tuotannon mitta kansantaloudessa. Koska tuotanto luo talouteen tuotannon arvoa vastaavan tulon, on BKT myös kotimaisen tulonmuodostuksen ja suorituskyvyn mitta.

Saadakseen täydet 1 pistettä vastaukseksi riittää ”BKT on kansantalouden tuotannon mitta”.

Viitekorko

Mallivastaus: Viitekorko on rahalaitoksen velkainstrumenttien hinnoittelussa käytetty julkisesti noteerattu korko, jonka perusteella lainasopimuksen hinta eli korko määritellään. Suomessa yleisesti käytettyjä viitekorkoja ovat suurten eurooppalaisten pankkien yhdessä noteeraamat Euribor-korot ja yksittäisten pankkien noteeraamat Prime-korot.

Perustulo

Mallivastaus: Perustulo on sosiaaliturvajärjestelmä, jossa julkinen taho maksaa kaikille kansalaisille säännöllisesti ja ehdoitta määrätyn rahasumman toimeentuloa varten. Se korvaa perinteisen sosiaaliturvan ainakin osittain ja on verotonta tuloa.

Saadakseen täydet 1 pistettä vastaukseksi riittää ”julkinen taho maksaa kaikille kansalaisille säännöllisesti ja vastikkeetta rahasumman toimeentuloa varten”.

Liikennevakuutus

Mallivastaus: Liikennevakuutus on pakollinen kaikille liikenteessä käytettäville moottoriajoneuvoille. Liikennevakuutus korvaa, jos ihmisiä loukkaantuu liikenteessä. Siitä maksetaan myös syyttömän osapuolen omaisuusvahingot, mutta ei liikennevakuutetun ajoneuvon vahinkoja.

ASP

Mallivastaus:

ASP eli asuntosäästöpalkkiojärjestelmä on valtion luoma järjestelmä, jolla kannustetaan ja helpotetaan ensimmäisen oman asunnon hankintaa. ASP:n kautta asuntosäästöille saa poikkeuksellisen hyvää korkoa ja lainan edullisilla ehdoilla. ASP-tilille kertyneiden säästöjen vuotuinen talletuskorko on 1%. Lisäksi pankit voivat maksaa talletuksille lisäkorkoa, kun ASP-säästämisen ehdot on täytetty ja asunto hankittu. Korko ja lisäkorko ovat poikkeuksellisesti verovapaita.

ASP-lainalle tai osalle siitä voi saada 10 vuoden ajan valtion korkotukea. Jos lainan korko ylittää korkotukiaikana 3,8%, valtio maksaa 70% tämän tason ylittävästä korosta. Korkotuella on paikkakuntakohtaiset enimmäismäärät. Korkotuettua lainaa voi saada Helsingissä enintään 180 000 €, Espoossa, Kauniaisissa ja Vantaalla enintään 145 000 € ja muualla Suomessa enintään 115 000 €. Pankin kanssa voi tehdä ASP-sopimuksen, jos on 18 - 30-vuotias

Saadakseen täydet 1 pistettä vastaukseksi riittää, että ASP on asuntosäästöpalkkiojärjestelmä, joka tarjoaa nuorelle ensiasunnon ostajalle korkotukea.

Euribor

Mallivastaus:

Euribor on päivittäin julkaistava euromaiden yhteinen viitekorko, jolla pankit tarjoutuvat lainaamaan vakuudettomasti varoja toisille pankeille euromääräisillä rahamarkkinoilla. Euribor on euroalueen ja Euroopan tärkein viitekorko. Euribor-korkoja käytetään viitekorkona erilaisten rahamarkkinasopimusten hinnoittelussa ja esimerkiksi Suomessa yleisesti myös asuntolainojen viitekorkona. Euribor määräytyy tietyksi kuukausimääräksi kerrallaan (1–12 kk) ja sen korko vaihtelee kuukausimäärästä riippuen tällä hetkellä 0,009%–0,334% välillä.

Saadakseen täydet 1 pistettä vastaukseksi riittää, että Euribor on (päivittäin julkaistava) euromaiden yhteinen viitekorko.

Ansiosidonnainen työttömyyspäiväraha

Mallivastaus:

Ansiosidonnainen työttömyyspäivärahan taso perustuu työttömyyttä edeltäneeseen palkkatasoon. Siinä on kaksi osaa: perusosa, joka on peruspäivärahan suuruinen ja kaikille sama sekä ansio-osa, joka perustuu työttömyyttä edeltäneeseen palkkaan. Ansiosidonnaiseen työttömyyspäivärahaan on oikeutettu henkilö, joka on ollut vähintään 26 viikkoa työttömyyskassan jäsenenä ja täyttää työssäoloehdon. Ansiosidonnaista päivärahaa maksetaan 500 täydeltä työttömyyspäivältä.

Talletussuoja

Mallivastaus:

Talletussuoja tarkoittaa, että tilinomistaja saa kaikissa oloissa, esimerkiksi pankkeja koskevassa kriisissä talletuksensa korkoineen takaisin. Suoja käsittää talletukset 100 000 euroon saakka yhdessä pankissa tai pankkiryhmässä. Talletussuojan enimmäismäärä on pankkikohtainen. Suomessa toimiluvan saaneet pankit ovat velvollisia kuulumaan talletussuojarahastoon ja maksamaan sille kannatusmaksuja vuosittain.

Saadakseen täydet 1 pistettä vastaukseksi riittää, että mainitsee tilinomistajilla olevan pankkitalletuksilleen suojan 100 000 euroon saakka yhdessä pankissa.

Liikevaihto

Mallivastaus:

Liikevaihto tarkoittaa myyntituottojen summaa ilman arvonlisäveroa. Liikevaihtoon luetaan yrityksen tuotteiden ja palveluiden myynnistä saamat tulot. Myynnistä vähennetään myönnetyt alennukset ja myynnin määrään perustuvat verot (kuten arvonlisävero). Liikevaihto mittaa yrityksen liiketoiminnan laajuutta.

Saadakseen täydet 1 pistettä vastaukseksi riittää, että mainitsee liikevaihdon kuvaavan/mittaavan yrityksen saamia vähennysten jälkeisiä tuloja vuodessa.

EKP

Mallivastaus:

Euroopan keskuspankki (EKP) hallinnoi EU:n yhteistä rahaa euroa ja valvoo hintojen vakautta. EKP vastaa rahapolitiikasta ja tukee talouspolitiikan toteuttamista EU:ssa. EKP sijaitsee Frankfurtissa Saksassa.

Finanssipolitiikka

Finanssipolitiikan avulla maan hallitus pyrkii ohjaamaan talouden kehitystä kuten elvyttämään taloutta taantumissa ja hillitsemään taloutta korkeasuhdanteissa tasaisemman kehityksen aikaansaamiseksi. Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi verotukseen ja tulonsiirtoihin liittyviä toimia.

Harmaa talous

Harmaa talous tarkoittaa muuten laillista liike- tai yritystoimintaa, josta ei kuitenkaan suoriteta lakisääteisiä maksuja tai veroja, esimerkiksi ennakonpidätyksiä tai sosiaaliturva- ja eläkemaksuja.

Deflaatio

Yleisen hintatason lasku.

YT-neuvottelut

Yhteistoimintamenettely-neuvottelut on lakiin perustuva järjestelmä, jossa työnantajan tulee neuvotella työntekijöiden edustajien kanssa esimerkiksi lomautuksista ja irtisanomisista. Neuvottelut voivat koskea myös monia muita työsuhteeseen ja työolosuhteisiin liittyviä asioita. Tarkoituksena on parantaa työntekijöiden mahdollisuutta vaikuttaa yrityksessä tehtäviin päätöksiin, jotka koskevat muun muassa heidän työtään, työolojaan ja asemaansa yrityksessä.

Paikallinen sopiminen työehdoissa

Lainsäädännön ja työehtosopimusmääräysten ulkopuolelle jäävistä asioista on tarvittaessa mahdollista sopia paikallisesti työpaikoilla. Työpaikkakohtaisilla sopimuksilla voidaan sopia työehdoista yritys-, toimipaikka-, tai työpaikkatasolla työnantajan ja työntekijöiden välillä. Paikallisesti voidaan sopia esimerkiksi työajoista, palkkauksesta tai työhön liittyvästä matkustuksesta.

ALV

Arvonlisävero on vero, joka on lisätty tuotteiden (tavaroiden ja palveluiden) hintaan. (Suomessa yleinen ALV-prosentti on vuoden 2013 alusta 24 %.)